

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**ФАКУЛЬТЕТ ЗАХИСТУ РОСЛИН, БІОТЕХНОЛОГІЙ
І ЕКОЛОГІЇ**

ЗБІРНИК

матеріалів доповідей

**ІХ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ**

І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

**«ЕКОЛОГІЯ – ФІЛОСОФІЯ ІСНУВАННЯ
ЛЮДСТВА»**

19-20 квітня 2023 р.

Київ – 2023

УДК 113/119: 502/504

E45

Збірник містить матеріали доповідей учасників ІХ Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених «Екологія – філософія існування людства», що проходить 19-20 квітня 2023 р. на базі кафедри екології агросфери та екологічного контролю факультету захисту рослин, біотехнологій та екології Національного університету біоресурсів та природокористування України.

Мета конференції - підвищення ефективності та якості наукових досліджень, підтримки зв'язків у науковій галузі серед студентів, аспірантів, молодих вчених вищих аграрних навчальних закладів України та країн Європи, представлення, обговорення та використання результатів досліджень.

Матеріали конференції надруковані в авторській редакції, автори несуть відповідальність за поданий матеріал.

Організаційний комітет: Кондратюк В.М., Коломієць Ю.В., Наумовська О.І., Паламарчук С.П., Строкаль В.П.

Відповідальні за випуск: Паламарчук С.П., Наумовська О.І.

Ухвалено вченою радою факультету захисту рослин, біотехнологій та екології (протокол №8 від 20 квітня 2023 р.).

ЕКОЛОГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В СІВОЗМІНІ

*Багнюк Д.О., студентка 4 курсу, факультету захисту рослин, біотехнологій та екології
Сербенюк А.А., канд. с.-наук, ст. викладач кафедри екології агросфери та екологічного контролю*

Національний університет біоресурсів і природокористування України

На всіх етапах розвитку економіки України надається значна увага розвитку зернового господарства. Успішне вирішення цієї проблеми неможливе без суттєвого поліпшення якості зерна, тобто сукупності корисних властивостей, що визначають ступінь його придатності [1]. У нашій державі пшениця займає провідне місце серед зернових культур. Це пояснюється тим, що з її зерна виготовляють безліч продуктів харчування, головним із яких є хліб [2]. Із того часу, коли люди навчилися його виготовляти, постало питання визначення якості зерна. І на сьогодні отримання зерна, що відповідає вимогам світових стандартів, залишається одним із важливих завдань усіх працівників агропромислового комплексу.

Пшениця - переважно степова культура, тому не випадково завжди більше половини її зерна збирають у Степу України, де ця культура потрібна і для підтримання екологічної рівноваги в агроландшафтах, адже за ґрунтозахисною ефективністю вона поступається лише багаторічним травам. Вирощування її забезпечує стабільність виробництва зерна, оскільки внаслідок своїх біологічних особливостей вона повністю використовує сприятливі для росту і розвитку умови осені та весни, а це має велике значення за недостатньої, нестійкої вологозабезпеченості в країні.

Пшениця забезпечує хороший ґрунтовий покрив в зимові місяці для запобігання вітрової ерозії. Один з ключів до поліпшення і підтримки якості ґрунту - це вирощування рослинності протягом якомога більше місяців в році. Коріння рослин сприяють підвищенню мікробної активності, кругообігу поживних речовин і поліпшенню агрегації і аерації ґрунту. Пшениця ефективно утилізує залишковий азот в ґрунті і знижує його втрати від вилуговування. Пшениця також може служити в якості ефективних фільтрувальних смуг і смуг для захисту від вітру. Під час посіву у вересні або жовтні, після збору врожаю соєвих бобів, пшениця порушує цикл шкідників і бур'янів, які, як правило, стають проблемою при постійних однорічних посівах. Потреба в пестицидах у пшениці, зазвичай менше, ніж у однорічних культур. Період після збору врожаю пшениці, дає можливість контролювати багаторічні бур'яни. Вологість ґрунту після збирання пшениці, як правило, сприятлива для розпушування ущільненого ґрунту. Це також чудовий час для вирощування покривних культур.

Пшениця вважається не тільки врожайною культурою, а ще й найкращим попередником для цукрових буряків, соняшнику, кукурудзи та інших культур. Але валові збори зерна її повинні зростати насамперед за рахунок підвищення врожайності, а не шляхом розширення площ посівів цієї культури, яке буде погіршувати склад попередників для неї. Висока вибагливість пшениці, як і інших озимих культур, до попередників зумовлена оптимальними строками сівби. Пшениця здатна створити високий урожай за умови, якщо перед входом в зиму в неї буде добре розвинена коренева система і надземна частина. Цього можна досягти, якщо на час сівби пшениці в посівному шарі буде достатня кількість доступної вологи [3].

Значний вплив на вміст вологи у ґрунті в передпосівний період пшениці мають попередники. Найкращим попередником озимої пшениці є чорний пар, тому що по ньому формується найбільш сприятливий водний режим. Зайняті пари, як попередники озимої пшениці, економічно вигідніші, ніж чисті, і з підвищенням культури землеробства та рівня інтенсифікації зайнятими парами замінюють чисті, що відбувається нині. Травостій

вегетуючих рослин зберігає вологу краще, зменшуючи її втрати з поверхневих шарів ґрунту через фізичне випаровування. Важливе місце в агротехніці пшениці озимої займають бобові культури як попередники. За їх використання є потенціал збільшити врожайність на 0,7–0,8 т/га. Завдяки вирощуванню бобових культур існує можливість без зменшення продуктивності сівозміни суттєво збільшити валовий збір зерна та оптимально наситити сівозміну зерновими культурами, що є дуже важливим фактором для спеціалізованих господарств [4]. Отже, якість попередників пшениці оцінюється, насамперед, залишковими запасами доступної для рослин вологи і терміном для відновлення її до потрібної кількості.

Серед озимих зернових пшениця була і залишається провідною культурою, зерно якої після переробки основним продуктом харчування в 43 країнах світу з населенням понад 1 млрд. чоловік. В хімічний склад зерна входять усі необхідні для харчування елементи: білки, вуглеводи, жири, вітаміни, ферменти і мінеральні речовини. Сучасні технології вирощування озимої пшениці дозволяють отримувати стабільну врожайність, та у повній мірі реалізувати продуктивний потенціал культури. При цьому, важливо дотримуватися технологічних рекомендацій на кожному етапі вирощування та планувати сівозміни заздалегідь, відповідно до результатів детальних досліджень особливостей кожної конкретної ділянки.

Література:

1. Оверченко Б. Урожай та якість зерна озимої пшениці в Лісостепу України // Пропозиція. – 2000. – №2. – С. 48–51.
2. Лихочвор В. В. Рослинництво. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 808 с.
3. Примак І. Д., Танчик С. П., Літвінов Д. В. "Сівозміни", 2019.- 146 с.
4. Горбач Н. В. Забур'яненість озимої пшениці. Захист рослин. 1999. № 6. С. 8–9.